

ANALIZA CÂȘTIGULUI SALARIAL MEDIU ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ȚĂRILE UE

Nicoleta POCIUMBAN

Departamentul Economie și Management, gr. BA-211, Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Îndrumătorul/coordonatorul științific: **Iuliu ȚURCAN**, dr., conf. univ., UTM

Rezumat. *Unul dintre principalii indicatori care determină nivelul de trai al populației și are un impact major asupra dezvoltării economice și sociale a țării este salariul, care este și cea mai importantă sursă de venit a populației. În acest articol, va fi analizat salariul mediu pe economie în Republica Moldova și diverse țări ale UE, pentru a identifica tendințele generale, factorii de influență și discrepanțele salariale dintre Republica Moldova și UE.*

Cuvinte cheie: *salariu mediu, remunerare, industrie, agricultură, industrie prelucrătoare, construcții, UE, Republica Moldova*

Introducere

Într-un mediu socio – economic dinamic și în continuă schimbare, analiza salariului mediu pe economie este o componentă importantă pentru evaluarea nivelului de trai al populației unei țări. Republica Moldova și Uniunea Europeană, deși situate în contexte economice diferite, urmăresc același scop: îmbunătățirea nivelului de trai și bunăstării populației. Prin urmare, vor fi analizate câștigurile salariale medii pentru Republica Moldova pentru diverse sectoare ale economiei în perioada 2013-2022, dar și câștigurile salariale medii ale unor țări UE, ce au un număr similar de locuitori ca și Republica Moldova, pentru a analiza dinamica acestei categorii economice și a oferi o privire de ansamblu asupra dezvoltării socio - economice a țărilor analizate prin prisma salariului mediu pe economie.

Aspecte teoretice ale conceptului de salariu

Salariul reprezintă o formă de remunerare a muncii, aplicată încă din cele mai vechi timpuri. Această categorie economică provine la latinescul *salarium*, semnificând rația de sare ce îi revenea unui ostaș [1]. Astăzi, salariul poate fi definit ca prețul sau contraprestația în bani pe care angajatorul este obligat să o acorde lucrătorului în schimbul muncii pe care o prestează salariatul.

Salariul are mai multe componente: salariul de bază și adaosurile și sporurile la salariul de bază.

De asemenea, sunt cunoscute 3 tipuri de salariu: salariul brut, salariul net și salariul minim pe țară [1]. *Salariul brut* reprezintă suma de bani care reflectă salariul de bază și toate adaosurile salariale. *Salariul net* rezultă din cel brut, după scăderea tuturor reținerilor obligatorii conform legislației în vigoare. *Salariul minim pe țară* este instituit prin lege, cu scopul de a garanta un nivel minim de venit al angajaților, astfel încât ei să poată acoperi nevoile de bază și se stabilește prin hotărârea Guvernului, iar angajatorii trebuie să îl respecte, nefiind permisă negocierea unui salariu mai mic decât acest nivel în contractele individuale de muncă.

Salariul mediu este în strânsă legătură cu PIB-ul pe cap de locuitor al țării, deoarece o țară cu valori ridicate ale PIB-ului pe cap de locuitor asigură un nivel ridicat de remunerare a muncii, respectiv, acest lucru influențează nivelul de dezvoltare al țării și scorul de fericire al populației [2].

În cazul în care nivelul salariului mediu este determinat de punctul de intersecție dintre cererea și oferta de pe piața muncii, atunci salariul minim lunar este stabilit în conformitate cu bugetul de stat, dar și diverși indicatori macroeconomici, conform nivelului de dezvoltare al țării.

Analiza câștigului salarial mediu net lunar în Republica Moldova

În figura următoare, va fi analizată dinamica câștigului salarial mediu net lunar în Republica Moldova pentru perioada 2013 – 2022, pentru toate activitățile economice.

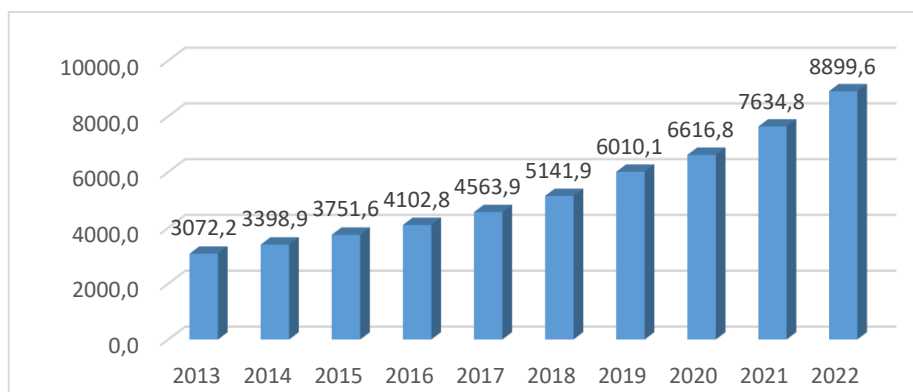

Figura 1. Evoluția câștigului salarial mediu net lunar în Republica Moldova în perioada 2013-2022, lei

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Conform datelor prezentate, se observă că salariul mediu pe economie în Republica Moldova a avut o tendință de creștere în perioada analizată, cea mai mică creștere față de anul de bază 2013 fiind în anul 2014, majorându-se cu doar 10,63%, în anul 2013 salariul mediu lunar net constituind 3072,2 lei. În anii următori, salariul mediu pe economie la fel a crescut, în 2020 crescând cu 115,38% față de anul 2013, iar în 2021 – cu 148,51% față de anul de bază. În 2022, salariul mediu net pe economie a atins valoarea de 8899,6 lei, ceea ce înseamnă că s-a majorat cu 189,68% față de anul 2013 și cu 16,57% față de anul precedent.

Analiza câștigului mediu lunar în Republica Moldova în industria prelucrătoare, construcții, agricultură

În următoarele figuri, va fi analizat câștigul salarial mediu lunar net pentru 3 sectoare importante pentru economia Republicii Moldova: industria prelucrătoare, construcții și agricultură.

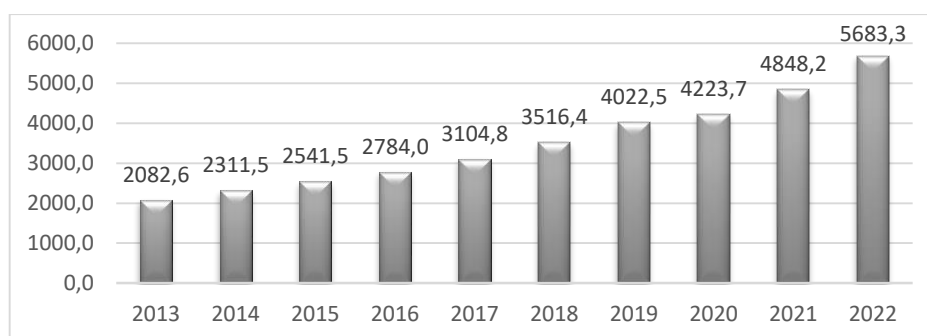

Figura 2. Evoluția câștigului salarial mediu net lunar în agricultură în Republica Moldova în perioada 2013-2022, lei

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Din figura 2, se observă că salariul mediu lunar net în sectorul agriculturii a crescut, dar are valori mai mici ca cele ale salariului mediu total pe economie. În anul 2013, câștigul salarial mediu lunar constituia 2082,6 lei, iar în anul 2014 a crescut cu 9,95% față de anul precedent. Cele mai mari creșteri sunt înregistrate începând cu anul 2019, majorându-se cu 74,02% față de anul 2013, în anul 2020 – cu 82,73% față de anul de bază, iar în 2021 – cu 109,74 % față de anul 2013.

În anul 2022, salariul mediu pentru acest sector a constituit 5683,3 lei, majorându-se cu 145,87 % față de anul 2013, și cu 17,22 % față de anul precedent.

Figura 3. Evoluția câștigului salarial mediu net lunar în industria prelucrătoare în Republica Moldova în perioada 2013-2022, lei

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Analizând figura 3, se observă că valorile salariului mediu lunar net pentru industria prelucrătoare au tendința de creștere și sunt mai mari decât cele din sectorul agriculturii. Astfel, în anul 2013, câștigul salarial mediu lunar net constituia 3008,1 lei, iar în 2014 a crescut cu 9,37% față de anul 2013. În anul 2020, s-a majorat cu 90,75 % față de anul 2013, iar în anul 2021 – cu 113,34% față de anul de bază. În anul 2022, la fel a înregistrat o creștere cu 149,71 % față de anul 2013, și cu 17,05% față de anul 2021.

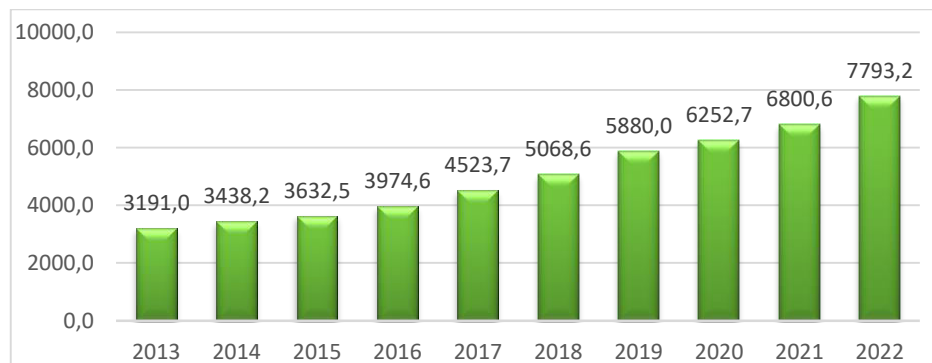

Figura 4. Evoluția câștigului salarial mediu net lunar în sectorul construcțiilor în Republica Moldova în perioada 2013-2022, lei

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Conform figurii 4, se observă, ca și în cazurile precedente, tendința de creștere a câștigului salarial mediu lunar net pentru sectorul construcțiilor. În 2013, salariul mediu lunar net constituia 3191 lei, în 2014 crescând cu 7,75 %. În anul 2019, valorile acestuia s-au majorat cu 84,27 % față de anul 2013, iar în 2020 – cu 95,95 % față de anul de bază. În 2021, a crescut cu 109,74 % față de anul 2013. În 2022 a crescut cu 145,87 % față de anul de bază, și cu 17,22 % față de anul precedent, atingând o valoare de 7793,2 lei. De asemenea, se poate observa că dintre cele 3 sectoare analizate, salariul mediu lunar net a avut cele mai mari valori, în anul 2022, în sectorul construcțiilor, iar în agricultură – cele mai mici valori.

Analiza câștigului salarial mediu net lunar în unele țări UE

În figura următoare, va fi analizat câștigul salarial mediu net lunar pentru anul 2022 în Republica Moldova și unele țări UE care au un număr de locuitori similar ca și Republica Moldova.

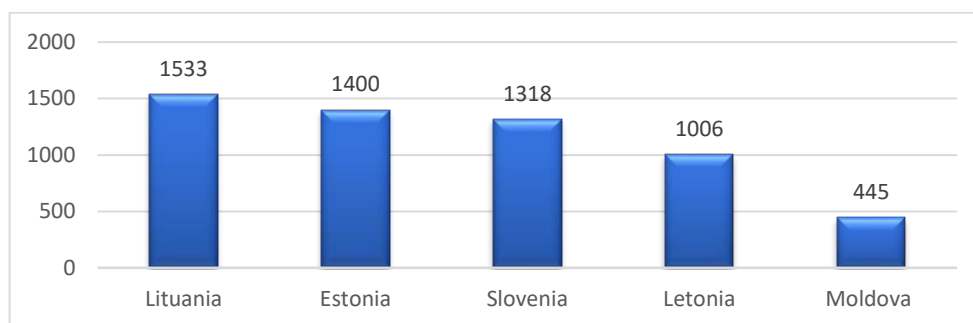

Figura 5. Câștigul salarial mediu net lunar în unele țări UE și Moldova în anul 2022, euro

Sursa: elaborat de autor în baza [3-7]

Figura 5 reflectă salariul net mediu lunar în euro pentru anul 2022 în țările UE, ce au un număr similar de locuitori ca și Republica Moldova, și se poate observa diferența foarte mare dintre valorile acestui indicator pentru Republica Moldova și țările analizate, rata de convertire fiind 1 euro=20 mdl. Din cele analizate, se observă că cea mare valoare a salariului mediu net lunar pentru țările UE în 2022 a fost în Lituania, iar cea mai mică – în Letonia. Totuși, comparativ cu Republica Moldova, aceste valori sunt mai mari de două sau trei ori. În Letonia, salariul mediu a fost cu 125,95% mai mare decât în Moldova, în Slovenia – cu 196,26%, în Estonia - cu 214,61 %, iar în Lituania - cu 244,45%. Aceste cifre subliniază discrepanțele salariale majore între Republica Moldova și aceste state membre UE.

Concluzii

În Republica Moldova, salariul mediu net lunar are tendință pozitivă, reușind să atingă în anul 2022 valori de 8899,6 lei. Totuși, sectorul cu cel mai mic salariu mediu net lunar este agricultura, constituind în 2022 5683,3 lei. Pe locul doi se află industria prelucrătoare, unde salariul mediu net lunar constituie 7511,5 lei, iar cele mai mare valori ale salariului mediu în 2022 au fost în sectorul construcțiilor, fiind de cca 7793,2 lei. Aceste diferențe pot fi cauzate de mai mulți factori, precum productivitatea sectorului, valoarea adăugată a produselor și serviciilor, gradul de calificare al forței de muncă, cererea și oferta de muncă în diverse sectoare.

Cu toate acestea, câștigul salarial mediu net lunar din Republica Moldova este de două sau trei ori mai mic decât salariul mediu net lunar din țările UE ce au un număr similar de locuitori, ceea ce reflectă că Republica Moldova trebuie să ia măsuri pentru a îmbunătăți nivelul de trai, precum și competitivitatea economică, prin politici sau reforme care să stimuleze creșterea economică, să îmbunătățească infrastructura și să dezvolte resursele umane, pentru a reduce discrepanțele salariale, lucru esențial în contextul integrării europene.

Referințe:

- [1] A. Blanoschi, Salariul: abordări conceptuale, tipuri de salarizare, modalități de salarizare;
- [2] R. Țurcan , Iu. Țurcan, The problems of the economic and social development of cross-border areas through the prism of salary disparities, Sustainable economic and social development of Euroregions and cross-border areas, Volume XXXVII, 2020;
- [3] <https://statistica.gov.md/ro>
- [4] <https://stat.gov.lv/en>
- [5] <https://osp.stat.gov.lt/pradinis>
- [6] <https://www.stat.si/statweb/en>
- [7] <https://www.stat.ee/en>